Tillgänglighetsstrategi för Laholms kommuns fysiska miljö

- Strategi
- Riktlinje
- Plan

Beslutad av:	Diarienummer:	Typ av styrdokument:	Dokumentansvarig:
Kommunfullmäktige	KS 2025–189	Strategi	Planerings- och exploateringsenheten
Beslutsdatum och paragraf:	**Giltig till:**	**Senast reviderad:**	
2026-05-26 § 52	Tillsvidare	2026-04-22	

Innehållsförteckning

Förord ... **2**
Definitioner ... **2**
Inledning ... **3**
Avgränsning ... 3
Syfte ... 3
Hur ska strategin användas ... 4
Läsanvisning ... 4
Arbetsprocess ... 4
Målgrupper ... **5**
Lagar, mål och styrdokument ... **6**
Målbild ... **9**
Strategier för Laholms kommuns tillgänglighetsarbete ... **9**
Fokusområden ... **11**
Fokusområde 1. Tillgängliga offentliga lokaler och allmänna mötesplatser ... 11
Fokusområde 2. Tillgängliga huvudstråk ... 12
Fokusområde 3. Tillgängliga Natur- och grönområden ... 12
Fokusområde 4. Tillgängliga Kultur- och fritidsområden ... 13
Prioriteringsprinciper ... **15**
Gestaltning av tillgänglighet ... **16**
Ansvar, genomförande och uppföljning ... **17**

Förord

Tillgänglighet är en grundförutsättning för ett jämlikt och demokratiskt samhälle, och avgörande för att uppnå social hållbarhet. När samhällets funktioner, verksamheter och miljöer är tillgängliga för alla, skapas förutsättningar för självbestämmande, trygghet och gemenskap. Ett samhälle som är tillgängligt för alla är ett samhälle som fungerar bättre för alla.

För att alla ska kunna vara delaktiga och inkluderade i samhället krävs god fysisk tillgänglighet. Det innebär att alla ska kunna förflytta sig inom, få tillgång till och använda kommunens olika miljöer på lika villkor. En tillgänglig miljö skapar möjligheter att delta i samhället, ta sig till arbete och utbildning, ta del av service, utveckla intressen och känna samvaro. Fysisk tillgänglighet är således en avgörande faktor för en god och jämlik folkhälsa, då den möjliggör allas rätt till fysisk aktivitet, social samvaro och delaktighet i samhällslivet.

Kommunen har ansvar för att skapa och förvalta allmänna platser, kommunala lokaler och tjänster som är tillgängliga och användbara för alla.

Definitioner

Funktionsnedsättning

Funktionsnedsättning innebär en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell förmåga. Den kan vara medfödd eller uppstå som en följd av skada, sjukdom eller annan livshändelse. Exempel på funktionsnedsättning kan vara nedsatt hörsel, syn eller rörelseförmåga.

Funktionshinder

Funktionshinder uppstår när en person med funktionsnedsättning möter ett hinder i samhället eller omgivningen som begränsar möjligheten till delaktighet och användning. Hur vi utformar våra miljöer, tjänster och verksamheter kan förebygga och minska förekomsten av funktionshinder i samhället. Exempel på funktionshinder kan vara ojämn markbeläggning, nivåskillnader eller bristande ljud- och ljusmiljöer.

Universell utformning

Universell utformning innebär att tjänster, produkter och miljöer utformas så att de kan användas av alla människor i största möjliga utsträckning, utan behov av särskild anpassning eller speciallösningar. Principen bygger på att tillgänglighet ska vara en integrerad del av planering och design från början, med syftet att skapa inkluderande lösningar som fungerar för människor med olika förutsättningar.

Enkelt avhjälpta hinder

Enkelt avhjälpta hinder är brister i den fysiska miljön som kan åtgärdas utan att kräva orimliga kostnader eller större tekniska ingrepp. Exempel på enkelt avhjälpta hinder är ojämn markbeläggning, mindre nivåskillnader eller bristande kontrastmarkeringar.

Inledning

Kommunen har under tidigare år bedrivit ett arbete med att kartlägga tillgängligheten i den fysiska miljön. Med anledning av lagen om enkelt avhjälpta hinder (2011:335) utfördes ett uppdrag för att kartlägga prioriterade stråk och inventera förekommande hinder. Arbetet utfördes av Tyréns AB och påbörjades 2010 vilket resulterade i en tillgänglighetsinventering av Laholms centrum, inklusive dokumentation av konkreta åtgärdsförslag för identifierade hinder. Arbetet följdes upp under perioden 2012–2015 med ytterligare inventeringar, och åtgärdsförslag för kommunens tätorter och mindre orter. Arbetet innefattade tillgänglighetsinventeringar i Genevad, Knäred, Veinge, Hishult, Våxtorp, Lilla Tjärby, Mellbystrand, Ränneslöv, Skottorp, Hasslöv, Skummeslövsstrand, Vallberga och Ysby.

Under årens lopp har kommunen genomfört insatser för att förbättra tillgängligheten i den fysiska miljön. Idag saknas dock en samlad strategi och ett gemensamt arbetssätt för hur kommunen ska bedriva tillgänglighetsarbetet. I dialog med berörda tjänstepersoner från Kommunstyrelsens förvaltning, Samhällsbyggnads-, kultur- och folkhälsoförvaltningen samt kommunens Funktionsrättsråd har det framkommit ett behov av att ta fram en kommunövergripande tillgänglighetsstrategi för kommunens allmänna ytor och offentliga platser, i syfte att uppnå en ökad samordning. Det är inte möjligt att tillgängliggöra alla platser fullt ut för alla personer. Kommunen behöver därför stöd i form av strategier och prioriteringar för hur tillgänglighetsarbetet ska bedrivas, med målet att arbetet ska bli mer träffsäkert, effektivt och långsiktigt hållbart.

Avgränsning

I detta dokument avgränsas strategin till tillgänglighet i kommunens fysiska miljö. Strategin avgränsar fysisk miljö som miljön fram till entrén av lokaler och byggnader, därmed innefattas inte miljön eller funktioner inuti byggnader eller verksamheter.

En tillgänglig fysisk miljö innebär att det ska vara möjligt att förflytta sig säkert och självständigt, hitta dit man ska och förstå när man är framme.

Syfte

Tillgänglighetsstrategins syfte är att samla, tydliggöra och konkretisera Laholms kommuns viljeinriktning, arbetssätt och prioriteringar för tillgänglighetsarbetet i den fysiska miljön. Syftet är att ge ett stöd till berörda förvaltningar för att kunna bedriva ett kontinuerligt, enhetligt och effektivt tillgänglighetsarbete. Genom detta ska strategin bidra till att säkerställa att kommunen uppfyller gällande lagstiftning samt verkar för att följa nationella och globala mål för god tillgänglighet. Syftet är även att belysa tillgänglighetsbegreppets bredd genom att säkerställa att tillgänglighetsarbetet utgår från olika målgrupper, behov och funktioner.

Tillgänglighetsstrategin blir ett styrdokument som ska bidra till att tillgänglighetsaspekten belyses och integreras i samhällsplaneringens beslutsprocesser och utvecklingsarbete, i syfte att uppnå en kontinuerlig förbättring av tillgängligheten i den fysiska miljön.

Hur ska strategin användas

Strategin utgör kommunens gemensamma utgångspunkt för hur tillgänglighetsarbetet ska bedrivas och integreras i samhällsplaneringen genom att ange inriktning, prioriteringar och genomförande.

Dokumentet ska fungera som ett verktyg och stöd i förvaltningarnas arbete för att säkerställa att tillgänglighetsaspekten integreras i den löpande utvecklingen, planeringen och förvaltningen av den fysiska miljön.

Strategin utgör utgångspunkten för all offentlig miljö och allmän plats som kommunen har rådighet över. Kommunen ska även uppmuntra privata aktörer att ta del av den kommunala tillgänglighetsstrategin.

Läsanvisning

Tillgänglighetsstrategin inleds med en presentation av tillgänglighetsarbetets *målgrupper*. Därefter presenteras de *lagar, mål och styrdokument* som ligger till grund för arbetet. Här ges en översikt över de krav och riktlinjer som kommunen behöver förhålla sig till.

Vidare presenteras kommunens *målbild* för tillgänglighetsarbetet i den fysiska miljön. För att nå målbilden redovisas de *strategier* som Laholms kommun arbetar utifrån för att stärka tillgängligheten i den fysiska miljön. Målbilden konkretiseras sedan genom fyra *fokusområden* som beskriver prioriterade områden inom tillgänglighetsarbetet, samt hur kommunen ska arbeta för god tillgänglighet.

I efterföljande avsnitt redovisas *prioriteringsprinciper* som vägleder hur åtgärder och insatser ska planeras och prioriteras inom kommunen.

I avsnittet *Gestaltning av tillgänglighet* beskrivs det hur kommunen ska arbeta för att sammanväva god gestaltning och tillgänglighet.

Slutligen beskrivs strategins *ansvar, genomförande och uppföljning*.

Arbetsprocess

Tillgänglighetsstrategin har utarbetats i samverkan med berörda förvaltningar och tjänstepersoner i kommunen, samt i dialog med berörda målgrupper bland annat genom kommunens Funktionsrättsråd.

Strategin har arbetats fram i dialog med:

- Funktionsrättsrådet
- Tekniska enheten
- Fritidsenheten (folkhälsosamordnare)
- Planerings- och exploateringsenheten
- Gestaltningsgruppen
- Daglig verksamhet Restaurangen Stadshuset
- Näringsliv-Dialog med Offensiva Laholm

Handlingen var ute på remiss under perioden januari–mars 2026 och skickades till kommunens nämnder, partier, Funktionsrättsrådet, Attraktiva Laholm och Offensiva Laholm, med möjlighet att lämna synpunkter.

Tillgänglighetsstrategin förankras politiskt genom att antas i kommunfullmäktige.

Målgrupper

I tillgänglighetsarbetet är ett brett målgruppsperspektiv viktigt för att insatser ska vara fler till nytta. Vad som utgör en tillgänglig fysisk miljö varierar mellan olika målgrupper, exempelvis utifrån ålder och typ av funktionsnedsättning. Barn och unga med funktionsnedsättning använder till exempel miljöer på andra sätt än äldre personer med funktionsnedsättning, vilket ställer olika krav och behov på utformningen. Samtidigt sammanfaller flera målgrupper och insatser som förbättrarar miljöns tillgänglighet gynnar oftast flera målgrupper. Ett brett målgruppsperspektiv är därför avgörande för att säkerställa inkluderande och tillgängliga miljöer.

Äldre

Ju äldre vi blir, desto vanligare är det att drabbas av någon form av funktionsnedsättning. Med stigande ålder ökar risken för nedsatt balans, syn, hörsel och kognitiva förmågor. Laholms kommun har en växande andel äldre, vilket ställer ökade krav på den fysiska miljön.

Barn och unga

Barn och unga är en sårbar målgrupp som kan ha svårigheter att orientera sig och förstå sin omgivning. De är särskilt utsatta i trafikmiljön eftersom de har begränsad erfarenhet, sämre överblick och ibland svårare att bedöma risker. Barn och unga behöver en tillgänglig och säker miljö som möjliggör lek, rörelse och socialt samspel. Genom att skapa tydliga och förutsägbara utomhusmiljöer ökar tryggheten för barn.

Nedsatt syn

Personer med nedsatt syn kan ha svårare att orientera sig, att upptäcka hinder och risker, samt kan uppleva känslighet för bländning eller starkt ljus. Synskadade förlitar sig mer på sina andra sinnen av hörsel och känsel.

Nedsatt hörsel

Personer med nedsatt hörsel kan ha svårt att uppfatta och samspela med bullriga ljudmiljöer. De kompenserar ofta med synen, vilket gör tydlig skyltning och god belysning extra viktiga. Hög ljudnivå, såsom bullrig trafik, kan vara en svårtillgänglig miljö.

Nedsatt rörelseförmåga

Exempel på rörelsehinder är nedsatt funktion i armar, händer eller ben, dålig balans eller nedsatt ork. Rörelsehindrade kan behöva hjälpmedel som rullstol, käpp eller rollator. Snubbelrisker, långa avstånd, skarpa lutningar eller nivåskillnader kan utgöra hinder i miljön.

Nedsatt kognitiv förmåga

Nedsatt kognitiv förmåga kan bero på hjärnskador, utvecklingsstörning eller neuropsykiatriska tillstånd. Det kan göra det svårt att bearbeta, tolka och förmedla information samt att orientera sig och förstå miljöer.

Lagar, mål och styrdokument

I detta avsnitt redogörs för de lagar, mål och styrdokument som ligger till grund för tillgänglighetsstrategin.

Globala mål Agenda 2030

År 2015 antog FN:s generalförsamling Agenda 2030 en global handlingsplan med 17 mål för en hållbar utveckling. Alla FN:s medlemsländer har förbundit sig att arbeta tillsammans för att uppnå en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar värld. Tillgänglighet är en central del i flera av målen och handlar om att skapa jämlika förutsättningar för alla, oavsett funktionsförmåga, ålder, kön eller socioekonomiska förutsättningar. Tillgänglighet i den fysiska miljön lyfts särskilt fram i Mål 11 – Hållbara städer och samhällen, där vikten av trygga, inkluderande och tillgängliga infrastrukturer, offentliga platser och grönområden betonas. Tillgänglighetsarbetet utgör även en nyckelroll i målen 4-God utbildning för alla, 8-Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, samt 10.- Minskad ojämlikhet.

Funktionshinderpolitiken

Sverige är juridiskt bunden av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det innebär ett gemensamt ansvar att säkerställa att konventionens principer följs på nationell, regional och lokal nivå. Konventionen utgör grunden för Sveriges funktionshinderpolitik, vars övergripande mål är att uppnå jämlika levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Målet ska bidra till att barnrättsperspektivet beaktas och öka jämställdhet.

För att nå detta mål fokuserar funktionshinderpolitiken på fyra prioriterade områden

- ***Principen om universell utformning***
  Att utforma tjänster och miljöer tillgängliga för alla. Tillgänglighetsarbetet ska genomsyras i alla led från planering, utformning och verkställande.
- ***Befintliga brister i tillgängligheten***
  Systematisk identifiera och åtgärda brister i tillgängligheten. Kunskap ska hämtas från berörda målgrupper.
- ***Individuella stöd och lösningar***
  Då inte universella utformning går att lösa ska individuella lösningar erbjudas.
- ***Förebygga och motverka diskriminering***
  Bristande tillgänglighet utgör en form av diskriminering. Genom att tillämpa principen om universell utformning och aktivt åtgärda befintliga brister kan diskriminering förebyggas och motverkas.

Diskrimineringslagen & Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringslagen (2008:567) syftar till att motverka diskriminering och främja lika rättighet. Enligt lagen (2 kap. 1§, punkt 3) beskrivs bristande tillgänglighet som en form av diskriminering.

Lagen innefattar diskrimineringsgrunder som beskriver vilka grunder som omfattas av lagen;

- Kön
- Könsöverskridande identitet eller uttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Plan- och bygglagen (PBL) och Boverkets föreskrifter (BFS)

De grundläggande kraven för byggnaders och byggnadsverks tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga finns i plan- och bygglagen, PBL. Kravet på tillgänglighet och användbarhet ska medföra att byggnader kan nås och användas även av personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

I Boverkets författningssamling (BFS) finns tillämpningsföreskrifter och allmänna råd om bland annat utformningskrav och tekniska egenskapskrav för att uppfylla Plan- och bygglagen (PBL).

Boverkets ALM, Tillgänglighet på allmänna platser

PBL kraven på tillgänglighet preciseras även i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader, ALM. När man anlägger nya allmänna platser och områden för andra anläggningar än byggnader ska de göras tillgängliga och användbara. Det gäller till exempel gator, torg, parker, fritidsområden och friluftsbad.

Enkelt avhjälpta hinder (HIN)

Enkelt avhjälpta hinder är fysiska hinder i miljön som kan åtgärdas utan att det krävs orimliga praktiska eller ekonomiska insatser. Det kan till exempel handla om mindre nivåskillnader, avsaknad av kontrastmarkeringar eller svårlästa skyltar. Enkelt avhjälpta hinder ska åtgärdas så snart det inte är orimligt med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd (BFS 2013:9 - HIN 3). Reglerna i HIN gäller retroaktivt.

Vägar och gators utformning- Trafikverkets infrastrukturregelverk

Regelverket TRVINFRA-00396 från Trafikverket, innehåller krav och råd som ska säkerställa att vägar, gator och trafikmiljöer utformas så de är tillgängliga och användbara för personer med olika funktionsförmågor. Trafikverkets regelverk används av kommuner som stöd för god och tillgänglig utformning.

Laholms Vision 2050

Kommunfullmäktige antog den 30 maj 2023 Vision 2050.

I Laholm vill vi bli fler för en starkare framtid. Här förenas livskvalitet och tillväxt för en hållbar utveckling.

Till visionen finns ett befolkningsmål om att bli 32 000 invånare till år 2050.

För att nå visionen arbetar kommunen utifrån olika målområden med gemensamma resultatmål. Visionen och målen är styrande för planeringen av den kommunala verksamheten och servicen. Kommunens förvaltningar och nämnder ska samarbeta för att nå visionen och målen. Målområdena är:

- Samhällsplanering
- Folkhälsa
- Barn, unga och utbildning
- Näringsliv och företagsamhet

En tillgänglig fysisk miljö är en förutsättning för att uppnå kommunens vision. Inom målområdet Samhällsplanering är tillgänglighetsarbetet en självklar del i att skapa en inkluderande, rättvis och effektiv samhällsutveckling. Tillgänglighet i den fysiska miljön är också avgörande för en jämlik folkhälsa, där alla ges goda möjligheter till fysisk aktivitet och social gemenskap.Tillgänglighet till platser för samvaro, lek och friluftsliv är vidare en viktig förutsättning för att barn och unga ska ha jämlika uppväxtvillkor. En tillgänglig miljö stärker även möjligheterna att ta del av kommersiell service samt kommunens turism- och besöksnäring, vilket bidrar till utvecklingen inom målområdet Näringsliv och företagsamhet. Tillgänglighetsarbetet är därmed en central del i kommunens samtliga målområden.

Översiktsplan 2050

Kommunfullmäktige antog i november 2025 kommunens översiktsplan 2050. Översiktsplanen visar hur kommunen ska utvecklas fram till år 2050 och ger vägledning för hur mark- och vattenområden ska användas.

Översiktsplanen redovisar tre prioriterade målbilder:

- Laholm växer till en ännu mer välmående och attraktiv boendekommun
- Laholm växer strategiskt för en trygg och hållbar framtid
- Laholm växer och utvecklas i symbios med sina geografiska förutsättningar

Tillgänglighetsstrategin för kommunens fysiska miljö utgör ett komplement till översiktsplanen genom att konkretisera planens planeringsprinciper och ställningstaganden, och därmed bidra till att uppnå målbilderna. Tillgänglighetsstrategin utgör ett verktyg för att uppfylla översiktsplanens planeringsprincip *”Vi skapar en trygg och inkluderande livsplats för alla kommuninvånare”*, med tillhörande ställningstagande: *”Vi utvecklar en tillgänglig och universell utformning av våra offentliga miljöer.”*

Målbild

Laholms kommuns målbild för tillgänglighetsarbetet i den fysiska miljön är:

I Laholms kommun ska alla oavsett kön, ålder och funktionsförmåga ha möjlighet att röra sig fritt, vistas och delta i kommunens utbud av miljöer, verksamheter och service. Den fysiska miljön ska vara trygg, inkluderande och tillgänglig för alla. Olika målgruppers behov och funktionsförmåga beaktas i planering, gestaltning och förvaltning av kommunens fysiska miljö. Kommunen arbetar aktivt och systematiskt med att förbättra tillgängligheten i kommunens fysiska miljö. Tillgänglighetsfrågor ska vara en självklar del i kommunens beslutsfattande och planering inom samtliga verksamhetsområden.

För att nå målbilden har kommunen ett ansvar att säkerställa användbara och tillgängliga miljöer med varierade funktioner som möter behoven hos en mångfald av invånare. Detta innebär inte att varje enskild plats fullt ut ska vara tillgänglig för alla, utan att tillgängligheten ska säkerställas ur ett helhetsperspektiv där olika funktioner och behov kan tillgodoses för kommunens invånare. Det innebär även att kommunen arbetar för att platser ska erbjuda något för alla, även om hela miljön inte alltid kan vara fullt tillgänglig.

För att nå målbilden redovisas ett strategiskt arbetssätt samt fyra fokusområden som ska vägleda tillgänglighetsarbetet och verka för att målbilden uppnås.

Målbilden är ledande för kommunens samtliga förvaltningar och verksamhetsområden.

Strategier för Laholms kommuns tillgänglighetsarbete

I detta avsnitt beskrivs de strategier som Laholms kommun arbetar utifrån för att stärka tillgängligheten i den fysiska miljön. Strategierna ska användas som utgångspunkt vid utveckling och förvaltning av den fysiska miljön och utgår från tre strategiska inriktningar: *förebyggande, systematiskt och samverkan.*

Laholms kommun arbetar förebyggande

- Kommunen arbetar utifrån principen universell utformning vid nybyggnation och ombyggnation. Gestaltning och utformning ska skapa goda förutsättningar för användarvänlighet och orienterbarhet.

- Tillgänglighetsaspekten beaktas i alla skeden av samhällsbyggnadsprocessen, från planering och gestaltning till förvaltning.

- Tillgänglighetsarbetet ska beakta och inkludera samtliga redovisade målgrupper. Tillgänglighetsåtgärder ska utformas så att de i största möjliga mån är användbara för flera målgrupper.

- Tillgänglighetsanpassning ska anpassas och gestaltas efter platsens förutsättningar och behov för att skapa välintegrerade och hållbara helhetslösningar.

Laholms kommun arbetar systematiskt

- Tillgänglighetsarbetet ska verka för en sammanhållen tillgänglighetskedja genom att säkerställa tillgänglighet på plats, fungerande rörelser till och från platser samt tydlig information om platsers tillgänglighet.

- Kommunen integrerar tillgänglighetsarbetet i en mångfald av funktioner och platser i den fysiska miljön i enlighet med strategins fokusområden och målgrupper.

- Kommunen prioriterar åtgärder till strategiska målpunkter och stråk för att säkerställa en hög och sammanhållen tillgänglighet, där utvalda platser och funktioner utvecklas för att uppnå en fungerande tillgänglighetskedja, i enlighet med strategins prioriteringsprinciper och fokusområden.

- Kommunen arbetar systematiskt för att identifiera och åtgärda brister i tillgängligheten av den fysiska miljön. Inrapporterade brister i den fysiska miljön dokumenteras och följs upp. Felanmälningar från allmänheten ses som en viktig resurs för att identifiera hinder.

- Kommunen utgår från att små insatser gör stor skillnad genom att inventera och åtgärda enkelt avhjälpta hinder.

- Tillgänglighetsarbetet ska årligen följas upp och utvärderas för att belysa hur tillgänglighet av den fysiska miljön förändras över tid.

- Tillgänglighetsanpassning integreras och förbättras successivt med kommunens samhällsutveckling, underhåll och förvaltning. När kommunen bygger om eller underhåller den fysiska miljön integreras tillgänglighetsaspekten på nytt.

Laholms kommun arbetar med samverkan

- Tillgänglighetsarbetet ska genomsyras av dialog och samverkan med berörda målgrupper.

- Kommunen ska samverka med privata aktörer genom att axla en rådgivande och uppmuntrande roll för tillgänglighetsarbetet. Kommunen ska ta initiativ och samverka i projekt som verkar för att förbättra tillgänglighet.

- Kommunen arbetar kommunikativt med allmänheten för att sprida information om tillgängliga miljöer.

- Kommunen ska samverka internt över förvaltningsgränser i syfte att utveckla och stärka tillgänglighetsarbetet.

Fokusområden

För att säkerställa att tillgänglighetsarbetet utgår från ett helhetsperspektiv och verkar för god tillgänglighet till olika funktioner i den fysiska miljön, har fyra fokusområden identifierats. Fokusområdena utgår från globala och nationella mål samt från kommunens egna behov och förutsättningar. Fokusområdena överlappar varandra, men representerar olika teman och behov som är viktiga ur tillgänglighetsperspektiv för att bidra till ett socialt hållbart och jämlikt samhälle. Inom fokusområdena ska arbetet med tillgänglighet utvecklas och stärkas.

För varje fokusområde beskrivs betydelsen av fokusområdet tillsammans med fördjupade ställningstagande för hur kommunen ska arbeta för att uppnå god tillgänglighet.

Strategin presenterar följande fokusområden:

- Tillgängliga offentliga lokaler och allmänna mötesplatser
- Tillgängliga huvudstråk
- Tillgängliga natur- och grönområden
- Tillgängliga kultur- och fritidsområden

Fokusområde 1. Tillgängliga offentliga lokaler och allmänna mötesplatser

Offentliga lokaler och allmänna mötesplatser spelar en avgörande roll för att tillhandahålla samhällsviktiga funktioner såsom hälsa, demokrati och service. Att kunna ta del av kommunens utbud av verksamheter, allmän plats och service är en grund för att känna tillhörighet till samhället och ett jämlikt deltagande. Allas rätt till tillgång till centrala samhällsfunktioner är en förutsättning för att uppnå Agenda 2030, mål 11 – Hållbara städer och samhällen.

Social isolering är en betydande riskfaktor för psykisk ohälsa, särskilt för äldre och personer med funktionsnedsättning. God tillgänglighet till offentliga lokaler och mötesplatser kan därför vara en avgörande förutsättning för att främja delaktighet och social gemenskap i kommunen.

Exempel på viktiga allmänna platser och lokaler är:, skolor, vårdcentral, kommunhus, torg, samlingslokaler, och föreningslokaler.

Ställningstagande

I Laholms kommun ska alla ha rätt att nyttja ett varierat utbud av service, verksamheter och mötesplatser. Sociala mötesplatser ska främjas i tillgänglighetsarbetet.

- Entréer och entrégångar ska vara lätta att hitta, ha god framkomlighet och upplevas trygga året runt, med god underhållning och belysning.
- Skyltning och information ska vara tydlig och tillgänglig för alla.
- Handikapparkering och angörningszoner ska finnas i logisk och nära anslutning till viktiga målpunkters huvudentré. Stråk mellan parkering och huvudentré ska vara tillgänglig och lättorienterad.
- Torg och andra mötesplatser ska vara tillgängliga och inbjudande för alla och erbjuda tillgängliga sittplatser året runt.

- Skyltar, möblering, belysning och andra element ska utformas och placeras för att främja tillgänglighet för alla, året runt. Möblering ska placeras utan att påverka framkomlighet eller utgöra en risk.
- Viktiga målpunkter ska sträva mot god tillgång till kollektivtrafik, med tillgängliga, trygga och tydliga gångstråk mellan hållplats och entré.

Fokusområde 2. Tillgängliga huvudstråk

För att alla ska kunna förflytta sig tryggt och självständigt i vardagen behövs stråk med god tillgänglighet. Tillgängliga stråk är en förutsättning för att alla invånare ska kunna ta del av målpunkter och verksamheter i kommunen. Förutom fysisk framkomlighet omfattar tillgängliga stråk även god orienterbarhet och trafiksäkerhet vilka samtliga är viktiga för att skapa ett inkluderande, tryggt och rekreativt rörelsenätverk inom kommunen.

Tillgängliga huvudstråk är en förutsättning för ett inkluderande och hållbart samhälle i enlighet med Agenda 2030:s mål 11-Hållbar städer och samhällen. Stråk som prioriterar goda gång- och cykelmöjligheter är viktigt för att säkerställas allas möjlighet till rörelse och tillgänglighet. Även kommunens grönstråk är viktiga att främja i tillgänglighetsarbetet för allas rätt till fysisk rörelse.

Exempel på viktiga huvudstråk är stråk som kopplar samman viktiga målpunkter, skolvägar, stråk som sammankopplar målpunkter med knutpunkter för kollektivtrafik, viktiga gång- och cykelstråk och grönstråk.

Ställningstagande

Laholms kommun ska erbjuda sammanhängande, trygga och lättorienterade huvudstråk som tillsammans bildar ett rörelsenät där alla kan röra sig fritt och självständigt mellan viktiga målpunkter.

- Tillgängliga huvudstråk ska ge god tillgänglighet till kommunens olika målpunkter, säkra skolvägar, attraktiva och rekreativa stråk, och kollektivtrafik.
- Huvudstråk ska vara logiskt utformade med tydlig struktur och gestaltning, som gör det enkelt att förstå riktning och vägen framåt.
- Huvudstråk ska ha kontinuerlig framkomlighet.
- Huvudstråk ska vara tillgängliga och trygga året runt, med god belysning, sikt och underhåll.
- Huvudstråk ska ha tillgång till tillgängliga viloplatser
- Huvudstråk ska ha tydliga och säkra passager
- Tillgängliga huvudstråk ska samspela med andra insatser som främjar trygga och attraktiva stråk, exempelvis trafiksäkerhetsåtgärder och utveckling av grönstråk.

Fokusområde 3. Tillgängliga Natur- och grönområden

Tillgång till och möjlighet att vistas i natur- och grönområden är en grundläggande förutsättning för jämlik hälsa och god livskvalitet. Vistelse i natur- och grönområde främjar fysisk aktivitet, minskar stress och kan förebygga psykisk ohälsa. Agenda 2030, mål 11 – Hållbara städer och samhällen betonar vikten av god och jämlik tillgång till grönområden som

en del av hållbar stadsutveckling. I Laholms Grönplan 2025–2035, är en av de tre prioriterade målbilderna: "*Alla ska ha tillgång till gröna naturrika miljöer av god kvalitet*".

Närheten till natur- och grönområden är ofta avgörande för att individen ska ta del av dessa, vilket är särskilt avgörande för äldre, barn och personer med funktionsnedsättning, som kan ha begränsade möjligheter att ta sig längre sträckor. Bostadsnära natur-och grönområden är därmed en viktig resurs att stärka i tillgänglighetsarbetet.

Grönområden erbjuder olika kvaliteter och hälsofrämjande funktioner beroende på deras typ, storlek och utformning. Stadsparker och närområdesparker kan främja gemenskap och möte, bostadsnära natur främjar vardaglig motion och större naturområden främjar naturupplevelse och rekreation. För att säkerställa att alla invånare har möjlighet till god hälsa och social samvaro bör tillgänglighetsarbetet integreras i en mångfald av grönmiljöer.

Laholms naturmiljöer, inklusive strand- och vattenområden, utgör viktiga delar av kommunens identitet och karaktär. Att dessa miljöer är tillgängliga för alla invånare är centralt för allas möjlighet att känna samhörighet och koppling till sin hemkommun och kunna nyttja de värden som är unikt just för Laholm. Till exempel är kusten och Lagan viktiga naturmiljöer.

Ställningstagande

Laholms kommun ska erbjuda tillgängliga grön- och naturområden med varierande funktioner och upplevelser.

- Kommunen arbetar i enlighet med kommunens Grönplan och tillämpar principen 3-30-300-3000 för att stärka tillgången till grönområden.
- Grönområden planeras och utformas med målet att erbjuda något för alla vilket kan skapas med olika upplevelser, stråk och rum.
- Miljöer som utgör en viktig del av kommunens eller platsens identitet och karaktär ska eftersträvas att vara tillgänglig för så många som möjligt, exempelvis genom tillgängliga sittplatser, utsiktsplatser eller promenadstråk.
- Entréer ska vara välkomnande, tillgängliga och tydliga.
- Natur- och grönområden erbjuder tillgängliga stråk eller stigar med god framkomlighet och orienterbarhet till entréer. Kortare promenadslingor och mötesplatser i anknytning till entréer skapar förutsättning för rekreation för alla.
- Kommunen utvecklar tillgängliga picknickplatser, sittmöjligheter och mötesplatser i grönområden och grönstråk. Tillgängliga platser ska vara lätta att tillgå från huvudentré och stråk. Det ska finnas en naturlig kontakt med grönska, sol och skugga.
- Kommunen prioriterar god tillgänglighet i tätortsnära rekreationsslingor,
- Kommunen främjar tillgång till upplevelse av vattenmiljöer där tillgängliga badplatser, vattennära stråk, vistelseytor och sittplatser främjas i tillgänglighetsarbetet.
- Kommunen gör det lätt för besökare och invånare att planera sitt besök genom att ha tydlig information på kommunens hemsida om tillgänglighet i natur-och grönområden, badplatser och tillgängliga promenadslingor.

Fokusområde 4. Tillgängliga Kultur- och fritidsområden

Enligt FN-konventionen, artikel 30, ska alla ha rätt att delta i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott på lika villkor. Kommunens miljöer och verksamheter för fritid

och kultur är viktiga mötesplatser för olika målgrupper och åldrar, och utgör en grund för gemenskap, samvaro samt fysisk och psykisk hälsa. Tillgång till kultur- och fritidsaktiviteter är en mänsklig rättighet och en viktig förutsättning för att utveckla personliga intressen, lokal identitet och sociala samvaro**.** I Laholms kulturplan 2026–2028 beskrivs ökad tillgänglighet till kulturupplevelser för barn, äldre och funktionsnedsatta som ett prioriterat fokusområde och mål. Utöver att beakta verksamhetens användargrupp ska även anhörigperspektivet integreras i tillgänglighetsarbetet, i syfte att skapa miljöer som stödjer både brukare och medföljande anhöriga.

Kommunens utbud av lekmiljöer, fritidsområden, föreningsliv och kultur erbjuder en mångfald av upplevelser och värden som stärker gemenskap, lärande och identitet vilka ska representeras i tillgänglighetsarbetet. Viktiga målpunkter inom fokusområdet inkluderar bostadsnära lekplatser, bibliotek, kulturhus, museer, föreningslokaler och idrottsplatser såväl som aktivitetsytor för spontanidrott. Kommunens kulturmiljöer och historiska platser utgör samtidigt en betydelsefull del av den lokala identiteten och karaktären.

Ställningstagande

Laholms kommun ska erbjuda en mångfald av tillgängliga kultur- och fritidsområden. Det ska vara enkelt för alla, särskilt barn och unga, att hitta, ta sig fram och delta i ett varierat utbud av aktiviteter och verksamheter.

- Kommunen ska erbjuda bostadsnära och tillgängliga lekplatser. Tillgängliga lekplatser ska ha fokus på gemensam och varierad lek för alla barn. Lekplatser ska vara tillgängliga året runt med god underhållning och skugga.
- Kommunen ska erbjuda tillgänglighet till olika typer av motion genom tillgängliga idrottsplatser, rekreationsslingor, och aktivitetsytor för spontanidrott.
- Tillgängliga lek-och fritidsområden ska vara tillgängliga för såväl användare som för medföljande anhöriga, genom tillgängliga entréer, angörningsmöjligheter och sittplatser.
- Viktiga kulturmiljöer och historiska platser ska sträva för tillgänglighet för alla genom tillgänglig information, entréer, stråk och parkering. I de fall där fysisk tillgänglighet inte kan uppnås ska alternativa lösningar eftersträvas, exempelvis genom digital tillgänglighet eller skyltning.
- Stråk till och från viktiga målpunkter för barn och unga, såsom kultur- och fritidsområden, lekplats och idrott, ska vara tryggt och lätt att ta sig till med gång- och cykel.
- Kommunen gör det lätt för besökare och invånare att planera sitt besök genom att ha tydlig information på kommunens hemsida om tillgänglighet i kultur- och fritidsområden.
- Kommunen ska samverka med föreningsliv och andra aktörer för att säkerställa att även föreningsdrivna anläggningar och aktiviteter är tillgängliga och inkluderande.

Prioriteringsprinciper

För att skapa träffsäkra och konstadseffektiva åtgärder för ökad tillgänglighet krävs tydliga prioriteringar. I detta avsnitt beskrivs principer för hur tillgänglighetsinsatser ska prioriteras.

Inom områden enligt nedanstående prioriteringsprinciper ska tillgänglighetsåtgärder prioriteras. Åtgärder ska dock alltid utformas med hänsyn till platsens gestaltning samt natur- och kulturvärden, se avsnitt *Gestaltning av tillgänglighet.*

Centralort och serviceorter

I kommunens översiktsplan 2050 anges Laholm centralort och fyra serviceorter; Knäred, Veinge, Våxtorp och Kusten. Orterna anges utgöra kommunens tyngdpunkter vad gäller invånare och service vilka därmed bör ses som prioriterade områden för tillgänglighetsarbetet.

I övriga boendeorter ska tillgänglighetsarbetet ses som en given och integrerad del i orternas utveckling. När ombyggnation eller andra investeringsprojekt utförs ska tillgänglighetsaspekten inkluderas.

Högt funktionsflöde

Tillgänglighetsinsatser förbättrar miljön för alla och bör i första hand genomföras på platser med högt användande. Genom att identifiera välbesökta målpunkter och stråk kan insatserna ge störst nytta och nå flest invånare såväl som stödja tillgänglighet för besökare och turism.

Samordna med underhåll & investeringsprojekt

Vid underhåll, omgestaltning och stadsutvecklingsprojekt finns en möjlighet att förbättra tillgängligheten i den befintliga miljön. Genom att integrera tillgänglighetsarbetet i projekten sker en gradvis och strategisk utveckling mot ett mer tillgängligt samhälle. Genom samordning av insatser, exempelvis vid asfaltering, kan hinder åtgärdas för en lägre kostnad.

Stärka en sammanhängande tillgänglighetskedja

Tillgänglighetsinsatser ska prioriteras där de främjar en sammanhängande tillgänglighetskedja. Tillgängliga funktioner i den fysiska miljön ska stärkas i tillgänglighet genom hela kedjan. Exempel är att åtgärda brister i stråk mellan tillgängliga målpunkter eller att förbättra parkeringsmöjligheter i anslutning till tillgänglighetsanpassade miljöer. Detta innebär att resurser kan koncentreras till insatser som stärker helheten och den samlade tillgängligheten.

Behov för berörda målgrupper

Tillgänglighetsinsatser prioriteras där det finns ett tydligt behov och närhet till strategins beskrivna målgrupper. Principen handlar om att utföra insatser där berörda målgrupper rör sig i sin vardag, eller särskilt viktiga målpunkter för målgruppernas möjlighet till social samvaro eller fysisk aktivitet. Åtgärder bör planeras i dialog med berörda målgrupper för att kunna kartlägga behov och prioritera åtgärder.

Enkla åtgärder gör stor skillnad

Att prioritera enkla åtgärder är ett kostnadseffektivt sätt att snabbt förbättra tillgängligheten i den byggda miljön. Enkelt avhjälpta hinder, enligt Boverkets föreskrifter, ska ges särskild

prioritet i tillgänglighetsarbetet. Små insatser såsom att justera nivåskillnader, förbättra markbeläggning eller förtydliga skyltning, kan ha stor betydelse för tillgängligheten för många människor.

Gestaltning av tillgänglighet

I arbetet med att utveckla offentliga miljöer är det viktigt att förena god gestaltning med god tillgänglighet. Kommunen har ett rikt kulturarv och historiska miljöer som ställer höga krav på utformning för att bevara kulturvärden. Även i naturområden kan tillgänglighetsåtgärder innebära utmaningar, då ekologiska värden riskerar att påverkas. Boverkets Allmänna råd om utformning av allmän plats (ALM) understryker vikten av att ta hänsyn till landskapsbilden vid projektering och gestaltning. Detta gäller även vid tillgänglighetsanpassning, där åtgärder ska utformas med respekt för platsens karaktär och ekologiska värden.

Gestaltning ska bidra till att skapa miljöer som är inkluderande, funktionella och estetiskt tilltalande. Genom att redan i planerings- och skissfasen utgå från principer för universell utformning och god tillgänglighet, minskar behovet av framtida anpassningar. En genomtänkt, enhetlig och sammanhållen utformning stärker platsens identitet och förbättrar orienterbarheten, vilket i sin tur ökar tillgängligheten. En god gestaltning bör erbjuda en mångfald av upplevelser och funktioner som tillgodoser olika behov och perspektiv, och därmed främjar tillgänglighet för en bred målgrupp.

Ställningstagande

Tillgänglighet ska beaktas tidigt i gestaltningsprocessen med universell utformning som utgångspunkt, för att bidra till att skapa användarvänliga, inkluderande och upplevelserika miljöer för alla. Tillgänglighetsåtgärder ska anpassas efter platsens karaktär och identitet, med ambitionen att de ska smälta in i miljön.

- Tillgänglighetsåtgärder ska utformas med omsorg om både funktion och estetik samt integreras väl i platsens karaktär och gestaltning. Åtgärderna ska ta hänsyn till den anknytande och omgivande gestaltningen vad gäller skala, markbeläggning, färg, material och andra framträdande karaktärsdrag. Åtgärder som förenar tillgänglighet med natur- och kulturvärden och andra platsvärden ska prioriteras och förespråkas.

- Åtgärder ska planeras och gestaltas som långsiktiga och hållbara lösningar, temporära lösningar ska endast utföras i särskilda fall.

- I viktiga kulturmiljöer eller andra känsliga miljöer ska gestaltning och utformning av tillgänglighetsåtgärder väga tungt. Innovativa lösningar ska eftersträvas för att kombinera tillgänglighet och bevarande av kulturvärden. Karaktärsvärden av kulturmiljön ska bevaras.

- Åtgärder i naturmiljöer ska utformas så att de harmonierar med omgivningen och ger ett naturligt uttryck, samtidigt som påverkan på naturvärden minimeras.

- Gestaltning ska eftersträva god orienterbarhet genom tydlig gestaltning av stråk, entréer och mötesplatser. Materialval, belysning, siktlinjer och vegetation används som verktyg för att främja orienterbarhet och läsbarhet.

- Vid utformning av offentliga platser bör man sträva efter att göra platsens unika karaktär, upplevelse och funktion tillgänglig för så många som möjligt. Tillgängliga ytor och funktioner ska vara väl integrerade med omgivningen.

- Samverkan och dialog med berörda målgrupper används som en viktig resurs för träffsäker och användarvänlig gestaltning.

Ansvar, genomförande och uppföljning

Ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen genom planerings- och exploateringsenheten är dokumentansvarig för tillgänglighetsstrategin samt för dess aktualitetsprövning.

Samhällsbyggnads- kultur- och folkhälsoförvaltningen har huvudansvar för tillämpning och genomförande av strategin.

Att efterleva och tillämpa strategin är dock ett gemensamt ansvar för samtliga berörda kommunala förvaltningar. Det åligger respektive förvaltning att efterleva strategin inom ramen för sitt ansvarsområde. Kommunen har även ett ansvar att upplysa och uppmuntra privata aktörer att ta del av kommunens tillgänglighetsstrategi.

Genomförande

Tillgänglighetsstrategin är ett levande dokument som fastställer kommunens gemensamma utgångspunkt för tillgänglighetsarbetet, och har därmed inte en fast tidsram. Genomförandet av strategin innebär kontinuerligt tillgänglighetsarbete med såväl konkreta åtgärder som ett integrerat arbetssätt.

Utifrån strategin ska Samhällsbyggnads- kultur- och folkhälsoförvaltningen genom Tekniska enheten arbeta med tillämpning av strategin. Tillämpning och åtgärder bör redovisas i en handlingsplan där arbetet tidsätts och följs upp. Det åligger respektive förvaltning att efterleva strategin vid utveckling av sin verksamhet inom ramen för sitt ansvarsområde.

Tillgänglighetsarbetet ska finansieras inom ramen för förvaltningarnas ordinarie verksamhet. Finansiering kan sökas för särskilda insatser och projekt för att förbättra tillgänglighetsarbetet.

Förslag till genomförandeåtgärder

I samband med framtagandet av strategin har även konkreta förslag på genomförandeåtgärder identifierats vilka kan vägleda tillämpning och åtgärder för tillgänglighetsarbetet.

Nedanstående lista innehåller förslag på åtgärder som kan användas för att efterleva strategin, vilka kan genomföras separat eller som en stegvis arbetsprocess.

Checklistor

Inom identifierade fokusområden kan checklistor tas fram som stöd vid inventeringar och gestaltning av den fysiska miljön. Checklistor kan fungera som gemensamma riktlinjer för vilken tillgänglighet som ska utvecklas och uppnås i den fysiska miljön. Checklistan kan sedan användas vid nya projekt och gestaltning.

Checklistorna utgör även ett viktigt stöd för privata fastighetsägare i deras arbete med tillgänglighet. Checklistorna bör baseras på Boverkets föreskrifter för god tillgänglighet och användarvänlighet, vilket säkerställer att insatserna är förankrade i gällande lagkrav. Samverkan med berörda målgrupper är en viktig del i arbetet.

Identifiera viktiga målpunkter och huvudstråk

Utifrån strategins fokusområden och prioriteringsprinciper kan viktiga målpunkter och huvudstråk i tillgänglighetsarbetet kartläggas. Identifierade målpunkter och stråk blir sedan prioriterade områden för tillgänglighetsarbetet, och kan exempelvis användas vid tillgänglighetsinventering. Samverkan med berörda målgrupper är en viktig del i arbetet.

Tillgänglighetsinventering

Tillgänglighetsinventering skapar en viktig nulägesanalys som redovisar brister och behov av åtgärder. Inventering bör utföras baserat på redovisade fokusområden och prioriteringsprinciper. Tidigare utförda inventeringar inkluderas i arbetet för att följa upp vilka brister som blivit åtgärdade och för att se om tidigare brister kvarstår. De tidigare inventeringar kan även utgöra mall för vilka stråk och målpunkter som bör inkluderas i inventeringen.

Utifrån inventerade miljöer dokumenteras brister i miljön, enkelt avhjälpta hinder såväl som mer omfattande behov dokumenteras och skrivs in i en åtgärdsplan.

Samverkan med berörda målgrupper är en viktig del i arbetet.

Åtgärdsplan

Utifrån inventeringen utförs en åtgärdsplan med förslag på åtgärder. I åtgärdsplanen ska det framgå vilka hinder som behöver åtgärdas, lämplig lösning, tidsplan och en ungefärlig kostnad för åtgärden. Enkelt avhjälpta hinder prioriteras men behov av större ingrepp dokumenteras och spara som underlag för framtida investeringsprojekt eller omgestaltning. Åtgärdsplanen bör samspela och inkludera eventuellt rapporterade brister från kommunens felanmälan.

Interaktiv karta för att kommunicera tillgänglighet i fysisk miljö

Att utveckla en interaktiv karta eller digital sammanställning över kommunens tillgängliga besöksmål såsom badplatser, lekplatser, natur- och rekreationsområden, utgör en värdefull resurs för både invånare och besökare. Genom att tillgängliggöra information om fysisk tillgänglighet möjliggörs planering av besök utifrån individuella behov, vilket ofta är en förutsättning för att ett besök ska kunna genomföras.

Tjänsten kan även fungera som ett strategiskt verktyg för tillgänglighetsarbetet. Genom att kartlägga och visualisera tillgången till tillgängliga miljöer skapas ett geografiskt underlag

som synliggör kommunens arbete med tillgänglighet och som kan användas för att identifiera brister eller luckor, prioritera insatser och följa utvecklingen över tid.

Uppföljning

Uppföljning av tillgänglighetsarbetet är avgörande för att kunna bedöma hur tillgängligheten i den fysiska miljön utvecklas över tid.

Samhällsbyggnads- kultur- och folkhälsoförvaltningen ansvarar för årlig uppföljning av tillgänglighetsarbetet. I samband med årsredovisningen ska förvaltningen redovisa både planerade och genomförda åtgärder samt utvärdera hur tillgängligheten av den fysiska miljön har förändrats under året. Tillgänglighetsarbetet ska redovisas i årsredovisningen med egen rubrik.

Kommunstyrelsens förvaltning genom planerings- och exploateringsenheten ansvarar för utvärdering och aktualitetsprövning av tillgänglighetstrategin. Aktualitetsprövning av tillgänglighetsstrategin sker varje mandatperiod.